

JEROGLÍFIC

J. Vernet

Cap a l'any 1948 vaig ésser nomenat becari del CSIC —a proposta del Sr. Frederic Udina— per aplegar en una mateixa «camisa» els documents àrabs que es conserven a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i llurs traduccions coetànies catalanes, i col·leccionar —i transcriure— les cartes reials àrabs servades únicament en la nostra llengua. Aquesta última tasca no la vaig concloure, ja que m'hi substituïren altres companys. La primera sí.

Treballant en aquest afer vaig trobar alguns nous documents que vaig ressenyar en un inventari que feia com de suplement del catàleg manuscrit d'en Ribera i el confirmava, i de *Los documentos árabes diplomáticos del Archivo de la Corona de Aragón*, de García de Linares y Alarcón. El llibre en dona (deixo de banda ara l'estudi de l'egipci Atiyya) la transcripció i traducció, però se n'oblida i no esmenta els fragmentaris ni un document de 111 fulls iguals i en desordre, escrit amb lletra de la cancelleria egípcia. Vaig intentar endreçar-lo. Trenta-tres fulls no posaven dificultats, ja que donen l'ordinal de l'article corresponent del tractat. Els altres, no hi havia manera d'ordenar-los lògicament. A més, era un esborrany, ja que sovint s'hi llegia: «Si us pregunten sobre això, responeu...». Essent incapaç de refer-ne l'ordre correcte, vaig escriure al dors de cada full, en llapis, números consecutius que anaven fins al 111. Des d'aleshores fou per a mi un plaer malèvol, cada vegada que

acompanyava un arabista per l'Arxiu, ensenyar-li aquell document, el qual jo anomenava «l'escaquer maleït» (o *damero maldito*). Alguns el van microfilmar per complet i l'estudiaren amb calma al seu país, ja que, en tractar-se d'un esberrany, podia tenir interès per conèixer els procediments diplomàtics de negociació dels segles XIV-XV. No sé de ningú que hi reeixís.

Molts anys després, devia ésser cap als setanta, buscant altres coses a la revista *al-Ándalus* 4 (1936-39), vaig caure sobre les pàgines 333-389, que contenen l'article de Reginaldo Ruiz Orsatti «Tratado de paz entre Alfonso V de Aragón y el sultán de Egipto al-Mālik al-Ašraf Barsbāy» i, no sé per què —aquest article l'havia utilitzat ja sobre els anys quaranta— vaig adonar-me que era un text que recordava molt el de l'«escaquer maleït». Li ho vaig dir al meu deixeble Samsó —que m'ha deixat, per escriure aquest article, les seves notes i la seva transcripció de l'«escaquer»—, i aquest em confirmà la sospita. La identificació així establerta deixa obert el camí per a aquells arabistes que s'interessin per la diplomàcia i la història interna de la negociació dels tractats entre Catalunya i Egipte. Haig de confessar que, per a mi, l'afer és clos.